

Asia: VN/12442/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja rikoslain 44 väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Yhteenvedo Suomen Yrittäjien näkemyksistä:

Esitettävän sääntelyn osalta Suomen yrittäjät toteaa, että

- Sääntelyn lähtökohdaksi on otettava riskiperusteisuus, jossa huomioidaan lähtömaan tautitilanne. Matkustus tulee olla vapaata maltillisen epidemiatilanteen maista. Testaus- ja todistusvaatimukset on syytä rajata vain kohonneen riskin maista saapuviin. Tätä järeämmät toimet ovat kohdistettava vain korkeimman riskin maista matkustaviin.
- Sääntelyn on oltava yhdenmukainen muun Euroopan kanssa. Maahantulovaatimukset eivät saa olla muuta Eurooppaa tiukemmat. Matkailun elpymisen ja Suomen valikoituminen matkailukohteeksi edellyttää sääntelyä, joka on linjassa muun Euroopan kanssa.
- Ennakkotestillä matkustavalta ei pidä vaatia karanteenia taikka toista testiä. Toisen testin ja karanteenin vaatiminen ennakkotestillä matkustavilta ei ole tarpeellista matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi. Toisen testin vaatimus lisää testauksesta aiheutuvaa kuormitusta ja aiheuttaa huomattavia kustannuksia Suomelle. Lisäksi velvoitteiden noudattamisen valvonta olisi käytännössä mahdotonta. Kun muut maat eivät aseta vastaavia vaatimuksia maahantulon edellytykseksi, vaatimukset johtaisivat siihen, ettei Suomi valikoidu matkailukohteeksi.

- Säätelyn voimassaoloaikaa pitää lyhentää huomattavasti. Säätelyn voimassaolon osalta on otettava huomioon rokotejakelun edistyminen sekä arvioitu aikataulu rokotekattavuuden saavuttamiseksi, joka vaikuttaa säätelyn voimassaolon välttämättömyyteen.

Suomi ei voi asettaa matkailijoille muuta Eurooppaa kireämpiä vaatimuksia:

Koronapandemian jatkuessa on luotava edellytykset terveysturvalliselle matkailulle ja löydettävä tasapaino sekä maahantuloa rajoittavan säätelyn, että matkailualan toiminnan mahdollistamisen suhteen. Matkailua on pyrittävä elvyttämään käytettävissä olevin oikeasuhtaisten terveysturvallisten avaamiskeinojen avulla. Matkailualan toimijat ovat tehneet tiivistä yhteistyötä terveysturvallisten kanssa terveysturvallisen matkailun ja sen edellyttämien toimintamallien toteuttamiseksi, ja näitä keinoja olisi hyödynnettävä myös jatkossa.

Sekä matkailijoiden että matkailualan toimijoiden kannalta olennaista on, että maahantuloa koskevat rajoitukset ovat selkeitä ja johdonmukaisia muun Euroopan kanssa. Terveyskriisin lisäksi maahantuloa koskevat liian tiukat vaatimukset vaikuttavat kielteisesti matkailualan työllisyyteen ja alueiden elinvoimaan, jotka ovat hyvin riippuvaisia matkailijoista. On tunnistettava, että matkailun avautumisella on matkailualan toimijoiden ohella suuri merkitys myös muille matkailusta riippuvaisille yrityksille. Nämä matkailijoista riippuvaiset yritykset ovat jo valmiiksi vaikeassa tilanteessa, ja matkailijoiden menettäminen toisi lisäähdinkoa vaikeaan tilanteeseen.

Ongelmana on, että esitysluonnoksen mukaiset rajoitukset ovat vastoin yleiseurooppalaista linjaa. Matkailijat tai matkanjärjestäjät eivät suunnittele tai suuntaa toimintojaan matkakohteisiin, jossa vaatimukset ovat muuta Eurooppaa tiukemmat. Matkustusrajoitusten on oltava oikeasuhtaisia ja yhdenmukaisia muun Euroopan kanssa. Esitysluonnoksen mukaiset maahantuloprosessit, jotka vaihtelisivat saadun täyden rokotussarjan perusteella, johtavat sekavaan kokonaisuuteen ja aiheuttavat epävarmuutta matkailijoissa sekä heikentävät Suomen houkuttelevuutta matkailukohteena.

Ennakkotestillä matkustavalta vaadittava toinen testi ja karanteenikäytäntö rajoittavat merkittävästi matkailuyritysten ja matkailuun kytkeytyvien muiden yritysten toimintamahdollisuuksia. Matkailun elpymisen ja matkailutoimijoiden toimintamahdollisuuksien parantaminen edellyttävät säätelyä, joka on linjassa muun Euroopan kanssa. Esitys toteutuessaan tarkoittaisi, että Suomen matkailu pääsisi avautumaan muita EU-maita hitaammin, mikä on erittäin tuhoisaa matkailualan elpymisen sekä sen kilpailukyvyyn säilyttämisen kannalta.

Velvoite toiseen testiin ennakkotestillä matkustavilta on poistettava:

Henkilöillä, joilla ei olisi rokotustodistusta täydestä rokotussarjasta tai todistusta kuuden kuukauden sisällä sairastetusta taudista, tulisi esitysluonnoksen mukaan käydä toisessa testissä 3-5 vuorokauden kuluttua Suomeen saapumisesta. Maahan tulevan henkilön olisi noudatettava 14 vuorokauden omaehtoista karanteenia, jota voisi lyhentää aikaisintaan 72 tunnin maahan saapumisen jälkeen otettavalla toisella testillä. Muissa EU-maissa ei yleisesti enää edellytetä toista testiä ennakkotestin lisäksi.

Toisen testin vaatimus sekä sitä koskevat aikarajat ovat ongelmallisia ottaen huomioon matkailijoiden keskimääräinen viipymäaika sekä matkakokonaisuuksien normaali kesto aika. Lyhyet matkat, jotka muodostavat suuren osan Suomeen kohdistuvasta matkailusta, estyisivät kokonaan. Maahantuloa seuraava karanteeni heikentää merkittävästi Suomen houkuttelevuutta matkakohteena. Karanteeniuhan vuoksi Suomi ei valikoidu matkakohteeksi eikä pysty kilpailemaan sellaisten maiden kanssa, joissa maahantulo perustuu ennakkotestaukseen ilman karanteenin edellyttämistä.

Suomen Yrittäjät katsoo, että karanteenisuosituksista sekä toisen testin vaatimuksesta on luovuttava henkilöiden kohdalla, jolla on ennakkotestitodistus maahan saapuessaan. Karanteeni sekä vaatimus toisesta testistä poikkeavat yleiseurooppalaisesta linjasta ja ovat myös vastoin EU:n digitaalisen covid-todistuksen periaatteita.

Esitysluonnoksessa virheellisesti arvioidaan ennakkotestivaatimuksen vähentävän Suomeen kohdistuvaa kuormitusta testausten kustannuksista ja testauskapasiteetista. Kuitenkin, jos maahan saapuvalla henkilöllä ei olisi esittää ennakkotestitodistusta hänen tulisi esitysluonnoksen mukaan käydä testissä maahan saavuttuaan. Koska ennakkotestin kanssa matkustaminen ei vapauttaisi toisesta 3-5 vuorokauden jälkeen tehtävästä testistä, eikä tätä edeltävästä karanteenista, on erikoista ajatella, että ennakkotestivaatimus vähentäisi Suomeen kohdistuvaa testauksesta aiheutuvaa painetta.

Toiseen testiin liittyy myös epävarmuuksia käytännön toteuttamisen, resurssien sekä valvonnan osalta. Maahan saapuvat matkustajat olisivat esitysluonnoksen mukaan kyettävä erottelemään eri toimintaprosesseihin riippuen siitä, minkälaisen todistuksen kanssa he matkustavat. Maahantuloprosesseja ei pidä muodostaa liian haastavaksi toteuttaa, erityisesti kun matkustajamäärien odotetaan kasvavan.

Esitysluonnoksen mukaiset maahantuloprosessit vaatisivat huomattavia lisäresursseja ja merkittävää testauskapasiteettia matkustajamäärien kasvaessa. Lisäksi toista testiä koskevan veloitteen sekä omaehtoisen karanteenin noudattamisen valvonta olisi käytännössä mahdotonta. Epidemian hallinnan kannalta tehoton ja epätarkoituksenmukainen sääntely kuitenkin johtaisi siihen, ettei matkustajat suuntaisi matkojaan Suomeen. Sääntelyn yksinkertaistaminen siten, että ennakkotestillä matkustajia ei veloitettaisi toiseen testiin tai karanteeniin helpottaisi käytännön toimintaprosesseja, vähentäisi testauskuormitusta sekä helpottaisi matkailutoimijoiden toimintaa.

Olisi vielä syytä harkita voisiko täyden rokotesarjan vaatimuksen sijaan myös yksi rokote luoda riittävät takeet maahantulon terveysturvallisuuden varmistamiseksi. Selkeyden vuoksi olisi myös nostettava pykälätasolle, että henkilö, jolla on todistus sairastetusta taudista ja joka on lisäksi saanut vähintään yhden rokotuksen, rinnastettaisiin täyden rokotesarjan saaneeseen.

Katsomme, että sääntelyn voimassaolon pituutta tulisi lyhentää huomattavasti, ottaen huomioon rokotejakelun edistyminen sekä arvioitu aikataulu rokotekattavuuden saavuttamiseksi. Myös muiden EU-maiden rokotejakelun edistyminen vaikuttaa ratkaisevasti matkailuun koskevan sääntelyn välttämättömyyteen ja tarkoituksenmukaisuuteen.

Riskiperusteisuuden mukaisesti lähtömaan tilanne huomioitava sääntelyssä:

Esitysluonnoksen mukaan vaihtoehtona on myös tarkasteltu riskiperusteista lähestymistapaa, jossa velvollisuus esittää Suomeen saapuessa joko todistus rokotuksesta, sairastetusta taudista taikka ennakkotestistä, olisi koskenut vain sellaisia henkilöitä, jotka ennen maahantuloa olisivat oleskelleet maassa, jossa covid-19-epidemia olisi pahempi kuin Suomessa. Sääntelyn logiikka ei kuitenkaan perustu riskiperusteisuudelle, vaan esitysluonnoksen mukaisena maahantuloprosessia koskevat vaatimukset olisivat kaikille samanlaisia riippumatta lähtömaan epidemiatilanteesta.

Suomen Yrittäjät katsoo, että sääntelyn lähtökohdaksi on otettava riskiperusteisuus, jossa huomioidaan lähtömaan tautitilanne. Ei ole tarkoituksenmukaista tai välttämätöntä, että maahantuloa koskevia edellytyksiä tai rajoituksia sovelletaan kategorisesti kaikkiin matkustajiin, myös niihin, joiden lähtömaan epidemiatilanne on rauhallinen. Sääntely jättää huomioimatta, että lähtömaan epidemiatilanteen vuoksi kaikki maahan tulevat henkilöt eivät aiheuta riskiä viruksen leviämiseen. Näiden henkilöiden kohdalla matkustaminen pitäisi sallia ilman rajoitteita. Sääntelyn keventäminen riskittömistä maista matkustamien kohdalla on tarpeen, jotta sääntely täyttää välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden vaatimukset myös perusoikeuksien, erityisesti elinkeinovapauden näkökulmasta.

Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?

-

Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi rajat ylittävässä liikenteessä?

-

- **Mille rajanylityspisteille terveydenhuollon henkilökuntaa on resursoitu? (nimet)**

- Millä aikavälillä terveysviranomaisia on em. rajanylityspisteillä paikalla tällä hetkellä? (tuntia/vrk)
- Kuinka paljon terveydenhuollon henkilöresurssia rajanylityspisteille oli huhtikuussa 2021 resursoitu henkilötövuosina?

-

Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?

-

Mitä mahdollisuuksia ja ratkaisuvaihtoja on käytettävissä organisaatiossanne tai alueellanne ehdotettujen säännösten toimeenpanoon liittyen?

-

Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?

-

Katila Karoliina
Suomen Yrittäjät